

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 3, 2016 [Назад](#) [Головна](#)

1 0 0 1 3 0 2 7

УДК 336.648

*Н. М. Кафтанова,
студентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ*

КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

*N. Kaftanova,
student, Taras Shevchenko National University of Kyiv*

LOANS FOR INVESTMENT PROJECTS IN UKRAINE

В даній статті встановлено сутність інвестиційного проекту та досліджено поняття інвестиційного кредиту. Автором з'ясовано, що інвестиційне кредитуванням залежно від кредитора інвестиційного проекту можна поділити на банківське, державне, іпотечне, лізингове та іноземне, крім того було розкрито сутність кожного виду кредитування. Проведено аналіз стану інвестиційного кредитування в Україні. Виявлено, що на сьогодні залучення фінансових ресурсів для фінансування інвестиційних проектів, зокрема інвестиційних кредитів є комплексною проблемою. В статті визначено, що поліпшення інвестиційного клімату та активізація інвестиційної діяльності, сприяння капіталізації заощаджень та їх подальшій трансформації в інвестиції, створення сприятливих умов для провадження підприємницької діяльності мають бути одними з основних завдань держави.

The investment project definition and the concept of investment credit were provided in the article. It is stated that the investment credit, depending on the project creditor is divided into bank, government, mortgage, leasing and foreign. The meaning of each type of credit was revealed. The author analyzes the status of investment lending in Ukraine. Raising funds for financing investment projects, including investment credits is found to be a complex problem currently. The article stipulates that improvement of the investment climate, savings capitalization and transformation into investments boosting and creation of favorable conditions for conducting business activity should be the main objectives for the government.

Ключові слова: *інвестиційний проект, інвестиційне кредитування, фінансові ресурси, інвестиційний клімат, іноземні інвестори.*

Keywords: *investment project, investment lending, financial resources, investment climate, foreign investors.*

Постановка проблеми. Для сьогоденної ситуації у розвитку економіки однією з найбільш ключових викликів в Україні стає активізації інвестиційної діяльності. Причина в тому, що інвестиційна діяльність постає однією з необхідних умов постійного зростання економіки, її конкурентоспроможності, ефективного функціонування та прискореного розвитку підприємств. Втілюється інвестиційний потенціал у формі кредитування окремих інвестиційних проектів. Розвиток економіки країни базується на реалізації інвестиційних проектів, які забезпечують та удосконалюють процес розширеного відтворення, створюють додаткову вартість, робочі місця, новий виробничий і споживчий потенціал. За умов низького рівня інвестиційних ресурсів держави, недостатнього рівня розвитку фінансового ринку, обмежених можливостей підприємств самостійно фінансувати інвестиційні проекти роль інвестиційного кредиту в активізації інвестиційної діяльності постійно посилюється.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи та практичні рекомендації щодо інвестиційного кредитування знайшли своє відображення в дослідженнях вітчизняних вчених, серед яких праці В. Д. Базилевича, І.О. Бланка, І.О. Лютого, Т.В. Майорової, А.А. Переседи, М.І. Савлука, В.М. Шелудько та інші. Вагомий внесок у розробку цієї тематики зробили такі зарубіжні економісти як Г. Бірман, С. Бріггем, Л. Гітман, Р. Кінг, У. Шарп, С. Шмідт, Й. Шумпетер та інші.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення теоретичних основ та аналіз стану інвестиційного кредитування як чинника розширення інвестиційної сфери і підвищення ефективності економіки України.

Виклад основного матеріалу. Зростання економіки будь-якої країни базується на реалізації інвестиційних проектів, які є основним фактором, що забезпечують процес розширеного відтворення, створення доданої вартості, робочих місць, нарощування та втілення виробничого і споживчого потенціалу.

Інвестиційний проект – це цілеспрямоване, заздалегідь опрацьоване, заплановане створення та модернізація фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації для них, матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, а також управлінських рішень і заходів їх виконання [1, с. 38].

Обираючи інструмент акумуляції коштів під інвестиційний проект, варто зважити як позитивні риси, так і притаманні недоліки. Основна різниця між власними та позичковими коштами полягає в тому, що відсоткові платежі нараховуються до податків, тобто включаються у валові витрати, а дивіденди нараховуються з прибутку, який залишається на підприємстві. Це є джерелом додаткової вигоди для підприємства. Однак кредитне фінансування для підприємства є більш ризикованим, бо відсотки за кредит та основну частину боргу треба повертати незалежно від прибутковості інвестиційного проекту [9, с. 218].

З'ясування сутності інвестиційного кредитування було предметом дослідження багатьох учених, однак дане питання належить до дискусійних в сучасній теорії кредиту та потребує подальшого теоретичного осмислення. На основі узагальнення підходів до сутності інвестиційного проекту можна дати таке узагальнююче визначення: інвестиційне кредитування – це надання кредитних ресурсів кредитором позичальнику на умовах строковості, платності, поверненості, забезпеченості та цільового використання, визначеного кредитною угодою та обгрунтованого інвестиційним проектом, які спрямовуються на придбання, реконструкцію, розширення або оновлення основних фондів позичальника.

Усі суб'єкти інвестиційного кредитування поділяються на прямих і непрямих. Прямі суб'єкти безпосередньо беруть участь у процесі інвестиційного кредитування, і від них залежить можливість сплатення позички кредитору своєчасно та з відсотками. Непрямі учасники беруть участь в інвестиційному кредитуванні опосередковано, тобто створюють сприятливі умови для залучення, використання та погашення кредитів, виданих на фінансування інвестиційної діяльності (рис. 1).

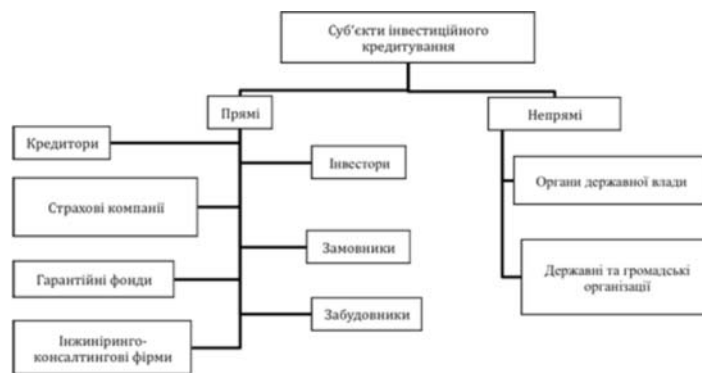

Рис. 1. Суб'єкти інвестиційного кредитування

Джерело: побудовано автором на основі [12, с.241]

Забезпечення високої ефективності інвестиційного проекту неможливе без сталого економічного розвитку, інвестиційної привабливості країни та належного фінансового забезпечення інвестиційної діяльності. Тому очікувана результативність інвестиційних проєктів багато у чому визначається вибором джерел їх фінансування та оптимальним їх поєднанням.

Здійснення кредитування інвестиційних проєктів підприємств має свої особливості, пов'язані з динамікою макроекономічної кон'юнктури, станом техніко-технологічної бази та загальною фінансовою ситуацією в країні. З одного боку, існує необхідність реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на оновлення основного капіталу, а з іншого боку, економіка України перебуває у тривалій структурній кризі, яка періодично поглиблюється і проявляється в різних сферах економіки.

Інвестиційне кредитування залежно від кредитора проєкту поділяється на банківське, державне, іпотечне, лізингове та іноземне інвестиційне кредитування.

Банківський інвестиційний кредит - це економічні відносини між банком як кредитором і позичальником з приводу фінансування інвестиційних проєктів. Банківське інвестиційне кредитування стосується середньо- та довгострокового кредитування капіталовкладень. Основними завданнями, які постають перед банками при інвестиційному кредитуванні, є:

- 1) розробка і здійснення заходів з кредитування інвестиційних проєктів;
- 2) співробітництво з міжнародними організаціями, організаціями іноземних держав, інвесторами з питань інвестиційного кредитування;
- 3) розробка і здійснення комплексу заходів з організації та реалізації схем кредитування, в яких банк є основним менеджером (агентом) або кредитором.

Державний інвестиційний кредит - це сукупність кредитних відносин, в яких кредитором виступає держава, а позичальником - підприємства, які найчастіше належать до державної форми власності. Він надається на капітальні вкладення виробничого призначення шляхом надання бюджетних позик безпосередньо міністерствам та відомствам, іншим державним органам виконавчої влади для фінансування підприємств, організацій та об'єднань через банківські установи об'єктів, будівництво яких тільки починається, на конкурсній основі, а також для фінансування раніше початих перспективних будов, технічного переоснащення та реконструкції діючих підприємств, які належать до державної власності, за пріоритетними напрямками економіки.

Держава може також надавати податковий інвестиційний кредит, який становить собою відстрочення сплати податку на прибуток, що надається суб'єкту підприємницької діяльності на визначений строк із метою збільшення його фінансових ресурсів для здійснення інвестиційних програм з наступною компенсацією відстрочених сум у вигляді податкових надходжень податку через загальне зростання прибутку, що буде одержаний згідно з чинним законодавством унаслідок реалізації інвестиційних програм.

Запровадження інвестиційного податкового кредиту не вимагає додаткових кредитних ресурсів, бо в ньому використовується ресурсний потенціал самого підприємства у вигляді прибутку, а саме тієї частини, яка має відраховуватись до бюджету у вигляді податку на прибуток. Тому введення інвестиційного податкового кредиту заохочує підприємства до підвищення ефективності своєї роботи та одержання прибутку [11, с. 306].

Іпотечний інвестиційний кредит — це особливий вид економічних відносин з приводу надання кредитів під заставу нерухомого майна на фінансування інвестиційних заходів. Особливістю інвестиційного іпотечного кредиту є те, що заставою для його надання може виступати та нерухомість, на купівлю якої він береться.

Кредиторами з іпотеки можуть бути іпотечні банки або спеціальні іпотечні компанії, а також комерційні банки. Позичальниками можуть бути юридичні та фізичні особи, які мають у власності об'єкти іпотеки. Предметом іпотеки при наданні кредиту доцільно використовувати: виробничі будинки, споруди, магазини, земельні ділянки, що є власністю позичальника і не є об'єктом застави за іншою угодою.

Лізинг розглядають як особливу форму фінансування реальних інвестиційних проєктів. Лізинг — це діяльність, спрямована на інвестування власних та залучених позикових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у користування на визначений термін лізингодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність (машини, обладнання, транспортні засоби, а також споруди виробничого характеру) за дорученням і погодженням з лізингодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингодержувачем періодичних та разових лізингових платежів.

Лізингові відносини є, по суті, кредитними угодами, оскільки лізингодержувач отримує в тимчасове користування вартість, втілену в машинах та обладнанні, на умовах зворотності та платності. Однак лізинг дає змогу заощаджувати на витратах, пов'язаних із володінням майном, встановлювати за погодженням із лізингодавцем гнучкіший, ніж за кредитною угодою, порядок здійснення платежів [6, с. 84].

Іноземний інвестиційний кредит — це економічні відносини між державами, іноземними банками і фірмами з приводу фінансування інвестиційної діяльності на засадах повернення у певні строки та, як правило, з виплатою відсотка. Суб'єктами іноземного інвестиційного кредиту є державні структури, банки, міжнародні та регіональні валютно-кредитні організації, підприємства та інші юридичні особи, окремі громадяни — представники різних країн.

Фінансова і політична криза значно звузила внутрішні джерела для інвестицій. На сьогоднішній день для економічного розвитку нашої держави обсяг внутрішніх фінансових ресурсів є недостатнім. Тому для всебічних економічних, політичних і соціальних перетворень, що відбуваються сьогодні в Україні необхідним є залучення довгострокового капіталу стратегічних іноземних інвесторів. Безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни інвестиційний клімат. Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології тощо. Проте міжнародні фінансові ресурси для України стали практично недоступними. Багато міжнародних інвесторів вимушені обережніше ставитися до ризиків країни. Низький інвестиційний імідж України робить країну менш привабливою для міжнародного капіталу в кризовий період [10].

Проблемним на сьогодні залишається й залучення довготермінових кредитів банківських установ, що зумовлено високим ступенем ризику. Також ситуація ускладнюється відсутністю в Україні спеціалізованих інвестиційних банків. За даними Держкомстату України, у структурі джерел фінансування інвестиційної діяльності переважають власні кошти підприємств та організацій, фінансування за рахунок кредитів банків та інших позик є обмеженим, всі ж інші джерела фінансування мають порівняно невелику частку, яка практично не змінюється.

Обсяг інвестованих власних коштів підприємств значно скоротився у 2010 році на 29% до 115,0 млрд грн, що значно нижче показника 2008 року. Процес відновлення інвестиційної активності підприємств у післякризовий період розпочався у 2011 році – за рік за рахунок власних коштів підприємствами було інвестовано близько 152,3 млрд. грн. Найбільший обсяг банківських інвестиційних кредитів був в 2011 році і склав 100,2 млрд грн. або 31,2 %[8].

У 2014 році загальний обсяг фінансування скоротився на 43,8 млрд грн., що склало 17,7 %. Підприємства за рахунок власних коштів профінансували 71,5% капітальних інвестицій, а за рахунок коштів банків лише 8,8% - менше ніж під час світової фінансової кризи.

У січні-грудні 2015р. підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 251,2 млрд.грн інвестицій, що у порівнянних цінах на 1,7% менше від обсягу інвестицій за відповідний період попереднього року. Головним джерелом фінансування інвестиційних проєктів залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 67,4% загального обсягу, тоді як частка кредитів банків склала лише 7,3 %. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 7,4% інвестицій (рис. 2).

Рис. 2. Інвестиційні кошти підприємств за джерелами у 2007 - 2015 рр., млн грн.

Джерело: побудовано автором на основі [8]

В той час як у сучасних умовах одним із ключових фінансових джерел формування інвестиційних ресурсів є кошти іноземних інвесторів, інвестиції, здійснені за рахунок їх використання, зокрема кредитних коштів на інвестиційні проєкти, протягом періоду 2007 – 2015 років стабільно складають близько 2-4 % загального обсягу капіталовкладень. В 2015 році ця частка склала 3,1%, що відображає відсутність закордонною істотною зацікавленості в інвестуванні в підприємства вітчизняної економіки.

За даними звітів про виконання Державного бюджету Державної казначейської служби України до спеціального бюджету протягом періоду 2011 -2014 років залучалися кредитні кошти на інвестиційні проєкти з ряду міжнародних та іноземних кредиторів, головними з яких є Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк (рис.3).

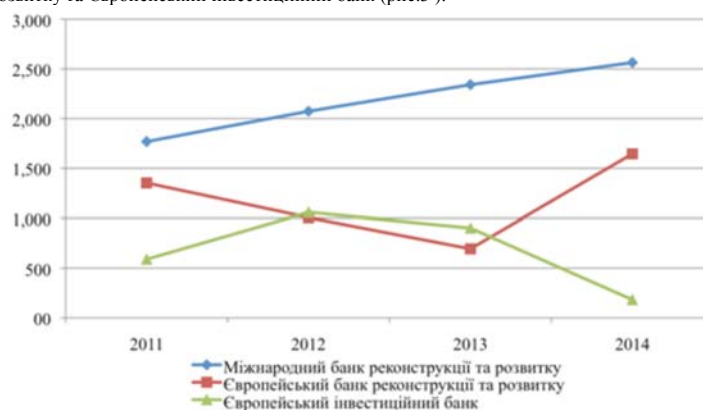

Рис. 3. Інвестиційні кредити міжнародних організацій у 2011-2014 рр., млрд. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [3]

Разом за розглянутий період з 2011 по 2014 рік Міжнародним банком реконструкції та розвитку, який є найбільшим кредитором, було надано кредит на суму 8747,3 млн. грн. , Європейським банком реконструкції та розвитку 4697 млн.грн, Європейським інвестиційним банком кредитних коштів на суму 2733,7 млн. грн. В 2014 році обсяги кредитування з цих установ перевищили показник 2013 року на 453,21 млн. грн., тобто на 12%. За 3 квартали 2015 року на інвестиційні проєкти було направлено 4 034,17 млн. грн., або на 56% більше ніж за аналогічний період 2014 року. Кошти було направлено зокрема на такі проєкти як програма з фінансування заходів підтримки системи кредитування у сільській місцевості, підтримку малих і середніх підприємств для фінансування проєктів розвитку за рахунок коштів, залучених державою.

Кредитні кошти, що надавалися підприємствам на реалізацію інвестиційних проєктів з Державного та місцевих бюджетів поступово збільшувалися з 1,497 млрд. грн у 2007 році до 6,825 млрд. грн. у 2014 р. У 2010 році відмічено зниження обсягів кредитування на 0,52 млрд. грн., що склало 10 % у порівнянні з попереднім роком. У 2012 та 2013 роках також відбулося зниження обсягів наданих підприємствам на інвестиційні проєкти. У 2012 році кредитів було надано 6,03 млрд. грн. , тобто менше на 12,6 % ніж у попередньому році, а у 2013 році 5,9 млрд. грн. , що менше за попередній рік на 2 %. Проте у 2014 році інвестиційних кредитів було надано на 0,912 млрд. грн. більше ніж у попереднього року, або на 15,4 % (див. рис. 4).

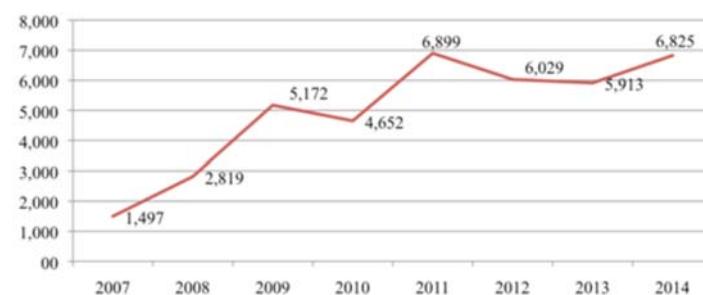

Рис. 4. Кредити підприємствам з бюджету України у 2007-2014 рр., млрд.грн.

Джерело: побудовано автором на основі [3]

В останні роки збалансування бюджету України забезпечувалося фактично через обмеження підтримки інвестиційної діяльності суб'єктів корпоративного сектору на фоні збільшення витрат переважно на соціальні цілі. З метою пом'якшення негативних наслідків впливу економічної кризи на рівень соціальної забезпеченості населення органи регулювання змушені вдаватися до виділення через бюджет додаткових фінансових ресурсів у вигляді різних субсидій, що опосередковано штучно підвищує дуже незначний платоспроможний попит, відволікаючи при цьому кошти від вирішення проблем структурної перебудови [5, с. 104].

На сьогодні Україна відстає від більшості розвинених країн майже за усіма макроекономічними критеріями та оцінками і залишається на периферії інвестиційних потоків. Недостатній рівень залучення інвестиційних ресурсів ускладнився впливом світової фінансово-економічної кризи, в наслідок чого суттєво погіршився фінансовий стан підприємств, різко зменшилася їх прибутковість і кредитоспроможність, відбулося скорочення позикових ресурсів, а також спостерігається високий ступінь невизначеності щодо глибини та тривалості кризи, що стало основною причиною згорання інвестиційної діяльності [10].

Комплексний підхід до покращення інвестиційного клімату є необхідним кроком з реалізації державної політики із забезпечення сталого економічного розвитку, поліпшення бізнес-клімату та залучення інвестицій. Здійснення державою зазначених заходів має призвести до позитивних результатів зростання економіки та добробуту населення.

Важливим чинником від якого залежить економічне зростання України, рівень сучасних технологій і техніки, тенденції розвитку реального сектору є ступінь розвитку банківської системи. Розвиток економіки України і підвищення її ефективності неможливі без вирішення проблем банківської системи. Від здатності раціонально управляти активами та пасивами банків значною мірою залежить інтенсивність інвестиційних процесів, динаміка розвитку виробництва товарів та надання послуг, обсяги товарообороту, а в кінцевому результаті – добробут населення [7, с.53].

Проблемним питанням інвестиційного кредитування на сьогоднішній день є також висока ціна на позичковий капітал. Інфляційні очікування спричиняють сподівання вкладників отримати від банків високі відсотки за розміщені в них кошти. Це не дає змоги банкам сформувати недорогі кредитні ресурси. Кредитуючи окремі програми, банки самостійно визначають рівень ризику кредитних операцій, оцінюють фінансовий стан позичальників і вартість застави в межах чинного законодавства. Намагаючись обезпечити себе від ризику неповернення кредиту, банки часто завищують процентні ставки за кредитами, бо за позиками ризикових клієнтів необхідно формувати більший розмір резервного фонду, що зменшує прибутки банку. Однак така політика банків не сприяє ефективному кредитуванню економіки, оскільки підвищення плати за користування коштами не означає, що певний суб'єкт господарської діяльності зможе в майбутньому повернути кредит. Практика показує, що проценти на позичковий капітал можуть навіть перевищувати потенційний рівень рентабельності інвестиційних проєктів позичальників [4, с.142].

Необхідними на сьогодні є підвищення стійкості банківської системи на основі моніторингу змін регуляторних правил з питань банківського нагляду щодо оцінки ризиків та підвищення вимог до достатності капіталу; диверсифікація внутрішньої ресурсної бази банків, у тому числі за рахунок використання потенціалу накопичених коштів домогосподарств; розвиток пруденційного нагляду за фінансовою системою і підвищення прозорості банківської діяльності; розбудову системи інструментів мінімізації ризиків діяльності банків; підвищення рівня захищеності коштів юридичних і фізичних осіб; удосконалення механізму організації і регулювання міжбанківського валютного ринку України та активізації роботи банків на міжнародному валютному ринку; розробка механізму активізації кредитної підтримки банками розвитку реального сектора економіки з залученням ресурсів з ЄС; забезпечення реального функціонування системи фінансових інститутів розвитку фінансових установ і організацій, що обслуговують експортні операції і сільське господарство, здійснюють мікрокредитування тощо [2, с. 11]. Для досягнення мети забезпечення подальшого розвитку інвестиційного кредитування корпоративного сектору економіки для оптимізації моделі розвитку вітчизняної банківської системи зазначені напрямками державних заходів є ключовими.

Висновки. Отже, на сьогодні залучення фінансових ресурсів для фінансування інвестиційних проєктів є комплексною проблемою, у вирішенні якої мають бути задіяні всі економічні суб'єкти. Проблема полягає в тому, що на сьогодні сукупність впливу таких факторів в Україні, як високі політичні ризики, фінансова криза, нерозвиненість чи невідповідність сучасним умовам господарювання діяльності юридичних осіб і недостатнє використання ринкових механізмів стримує залучення інвестицій в проєкти українських підприємств. Внаслідок зазначених причин слабшають конкурентні позиції вітчизняних підприємств як на національному, так і на міжнародному ринках.

З'ясовано, що розв'язання проблем інвестиційного кредитування через ефективну реалізацію ряду завдань за різними напрямками, зокрема у сфері державного кредитування та підтримки, покращення інвестиційного клімату і оптимізації діяльності банківського сектору в Україні сприятиме як розвитку виробництва товарів та надання послуг, так і забезпеченню якісних удосконалень соціальної сфери в нашій країні.

Література.

1. Базилевич В. Методичні аспекти оцінки масштабів тіньової економіки / В. Базилевич, І. Мазур // Економіка України. – 2004. - №8. – С. 36-44.
2. Бодова А. А. Інвестиційна діяльність банків України / А. А. Бодова, Г. І. Романова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2013. - № 1. - С. 6-13.
3. Виконання Державного бюджету // Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=185635>
4. Гайдай, І. Ю. Довгострокове банківське кредитування як спосіб фінансування економічного росту / І. Ю. Гайдай, К. В. Коваленко // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2013. – No 1. - С. 140-145.
5. Галенко Д.С., Калантай Я.А. Інвестиційний клімат України / Д.С. Галенко Я.А. Калантай // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2014. - №6. – С. 103-112.
6. Кириченко О. Діяльність інвестиційних банків в Україні: проблеми та перспективи розвитку // Банківська справа. – 2010. – №2. – С. 57-72.
7. Матвієнко П.В. Формування інвестиційного потенціалу вітчизняних банків / П.В. Матвієнко // Економіка та держава.–2011.–№4.–С.51–54.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Петрова Н. Б. Інноваційний менеджмент у прикладах і завданнях : навч. посібник / Н. Б. Петрова, Н. Ю. Мушинська, Л. Г. Чеканова – Х. : ХНАМГ, 2009. – 248 с.
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1900-2010-p>
11. Сич С. М. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / С. М. Сич, В. П. Льюк, Н. І. Гавриленко. – К.: ЦУЛ, 2012. – 428 с.
12. Хмеленко О. В. Кредитування і контроль : навч. посіб. / О. В. Хмеленко, В. Я. Вовк. – К.: Знання, 2008. – 463 с.

References.

1. Bazylevych, V. D. (2004), “Methodological aspects of the shadow economy”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 8, pp. 36-44.
2. Bodova, A. A. (2013), “Investment banking in Ukraine”, *Zbirnyk naukovykh prats' Natsonal'noho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, vol. 1, pp. 6-13.
3. The official site of State Treasury Service of Ukraine (2016), “Execution of the State Budget”, available at: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=185635> (Accessed 1 March 2016).
4. Hajdaj, I. Y. (2013), “Long-term bank loans as a mean of financing economic growth”, *Visnyk Donets'koho universytetu ekonomiky ta prava.*, vol. 1, pp. 140-145.
5. Halenko, D. S. (2014), “Investment climate in Ukraine”, *Molodizhnyj naukovyj visnyk UABS NBU, Ekonomichni nauky*, vol. 6, pp. 103-112.
6. Kyrychenko, O. (2010) “Activities of investment banks in Ukraine”, *Bankivs'ka sprava*, vol.2, pp. 57-72.
7. Matviienko, P. V. (2011), “Formation of investment potential of domestic banks”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4. pp. 51–54.
8. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2016), “Business activity”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 1 March 2016).
9. Petrova, N. B. (2009) *Innovatsijnyj menedzhment u prykladakh i zavdannakh* [Innovation Management in the examples and problems], KSAME, Kharkiv, Ukraine, p. 248.
10. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), “On Approval of the Concept of the State Target Economic Program development of investment activity for 2011-2015” available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1900-2010-p> (Accessed 1 March 2016).

11. Sych, E.M. (2012), *Rynok finansovykh posluh* [Financial Services Market], TSUL, Kyiv, Ukraine, 2012. p. 428.
12. Khmelenko, O. V. (2008), *Kredytuvannia i kontrol'* [Lending and control], Znannia, Kyiv, Ukraine, p. 463.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"